۲۲ - آداب اکل و شرب و جُلوس

و نیز در کتاب اقدس است قوله تعالی : مَن ارادَ اَنْ یستعمِلَ اَوازیَ الذهبِ و الفضّةِ لا بأسَ علیه

و قوله تعالی : ایاکمْ اَنْ تنغمسَ ایادیکُم فِی الصِّحافِ و الصِّحانِ خذوُا ما یکونُ اقربَ اِلی اللّطافةِ انّه ارادَ ان یَراکم علی آدابِ اهلِ الرضوان فی ملکوته الممتنع المنیع .

و قوله تعالی : قد احب اللّه جلوسکم علی السرر والکراسی لعز ماعندکم مِن حبِّ اللّهِ و مطالع امرِه المشرق المنیر .

***** حاشیه *****

روایت از امام جعفر صادق است قال : سالته عن الفراء و السمور و السنجاب و الثعالب و اشباهه قال لا بأس بالصلوة فیه و از اما موسی الکاظم قال سئلته عن لباس الفراء و السمور و الثعالب و جمیع الجلود قال لا بأس بذلک و شیخ طوسی هرد و روایت را در تهذیب حمل بر تقّیه کرد و علّامة در کتاب منتهی بر تقیه حمل نکرد و نیز در تهذیب روایت دیگری است : کان ابو عبدالله یکره الصلوة فی و بر کلشیئ لا یؤکل لحمه . و در احادیث دیگر نیزمشعر بجواز نقل گردید و در احادیث دیگر نیز مشعر بجواز نقل گردید جائت احادیث صحیحة فی النهی عن الشرب و الاکل فی آنیة الذهب و الفضة و التوعّد بذلت بالعذاب منها حدیث حذیفة قال سمعت رسول الله ص یقول لا تلبسوا الحریر ولا الدیباج و لا تشربوا فی آنیة الذّهب و الفضّة و لا تأکلوا فی صحافهما (واحدتهما صحفه و هی اناء یشبع الخمسة) فانها لهم فی الدنیا و لکم فی الاخرة رواه الشیخان و غیرهما و منها حدیث ام سلمة عن الشیخین ایضاً ان النّبی قال ان الذی یشرب فی آنیة الذهب انما یجرجر (یصیّب) فی نفسه نارجهنم و فی روایة المسلم ان الّذی یأکل و یشرب فی آناء الذهب او الفضة . . . الخ من اجْل ذلک ذهب الفقهاء الی تحریم الاکل و الشّرب فی اوانی الذّهب و الفضّة لا فرق فی ذللک بین الرّجال و النّساء انّمالهنّ التحلی بهما تزّیناً و تجّملاً و لیس الشرب و الاکل من وادیه و ذهب داود الی تحریم الشرب فقط و لعله لم یبلغه حدیث تحریم الاکل اولم یثبت ذلک عنده و قال جماعة بالکراهة دون التحریم و قالواان الاحادیث لمجرد التزهید و ردّ ذلک بالوعید علیه فی حدیث ام سلمة المذکور و شدّت طائفه فقالت بالا باحة مطلقا و

النص حجة علیهم و الحق جماعة من الفقهاء انواع الاستعمال الاخری کالتطییب و التکحل بالاکل و الشرب و لم یسلم بذللک المحققون و فی حدیث رواه احمد و ابو داود علیکم بالفضة مالعبوا بهما لعباً و جمهور الفقها علی منع اتّخاذ الاوانی منهما بدون استعمال و رخصت فیه طائفة و الفقهاء علی جواز اتخاذ الاوانی من الجواهر النفیسة وان کانت اعلی قیمة من الذّهب و الفضّة و منع ذلک بعظهم و لا تنس فی هذا الباب قاعدة ذلک ذهب الفقهاء الی تحریم الاکل و الشّرب فی اوانی الذّهب و الفضّة لا فرق فی ذللک بین الرّجال و النّساء انّمالهنّ التحلی بهما تزّیناً و تجّملاً و لیس الشرب و الاکل من وادیه و ذهب داود الی تحریم الشرب فقط و لعله لم یبلغه حدیث تحریم الاکل اولم یثبت ذلک عنده و قال جماعة بالکراهة دون التحریم و قالواان الاحادیث لمجرد التزهید و ردّ ذلک بالوعید علیه فی حدیث ام سلمة المذکور و شدّت طائفه فقالت بالا باحة مطلقا و النص حجة علیهم و الحق جماعة من الفقهاء انواع الاستعمال الاخری کالتطییب و التکحل بالاکل و الشرب و لم یسلم بذللک المحققون و فی حدیث رواه احمد و ابو داود علیکم بالفضة مالعبوا بهما لعباً و جمهور الفقها علی منع اتّخاذ الاوانی منهما بدون استعمال و رخصت فیه طائفة و الفقهاء علی جواز اتخاذ الاوانی من الجواهر النفیسة وان کانت اعلی قیمة من الذّهب و الفضّة و منع ذلک بعظهم و لا تنس فی هذا الباب قاعدة انّ الاصل فی الاشیاء الحلّ لقوله تعالی خلق لکم ما فی الارض جمیعاً فلا تحریم الا بدلیلٍ و الذی نراه فی حکمة التحریم ان فی ذلک مظنّة الاسراف و الاسراف محرّم بنصّ القرآن یابنی آدمَ خُذوا زینتَکم عندَ کلِّ مسجدٍ و کلُوا و اشربوُا ولا تسرفوا انّه لا یحبّ المسرفین و لذا نری انّ اتّخاذ الجواهر النفیسة بل تحلّی النساء بالذهب و الفضة اذا جاوز حدّ القصد حرام بهذه الایة کما یحرم الاسراف فی الاکل و الشرب فان لم یکن اسراف فلا حرمة " قل من حرّم زینة الله الّتی اخرج لعباده و الطیّبات من الرزق قل هی للّذین آمنوا فی الحیوة الدّنیا خالصةً یوم القیامة کذلک نفصّل الایات لقوم یعلمون " و خیر لنا من اتّخاذ الذهب و الفضّة اوانی ان یستمثر هما فی الاعمال الصناعیة او الزّراعیة او نتجر بهما تفصل ثروتنا و تعزّ امّتنا و ایضاً فی الحدیث عن النبوس قال اصل الذهب و الحریر الاناث من امتّی و حرّم علی ذکورها و الحرمة علی الرجال قال الجمهور و قال جماعة بکراهة ذلک کراهة تنزیه و قد لبسه جماعة من الصحابة منهم سعدبن ابی وقاص و طلحة بن عبید الله و صبیب و حذیفه و جابربن سمرة و البراء راوی الحدیث و آخرون و لعلهم حسبوا ان النّهی للتنزیه و فیی حدیث عبدالله بن عمران النّبی اتخذ خاتما من ذهب او فضّة و جعل فصبما یلی کفه و نقش فیه محمد رسول الله فاتحذ الناس مثله فلما رآهم قد اتخذوها رمی به و قال لا البسه ابدا ثّم اتّخذ خاتما من فضّة فاتّخذ الناس خواتیم الفضّة قال ابن عمر فلبس الخاتم بعد النبی ص ابوبکر ثم عمر ثم عثمان حتی وقع من عثمان فی بئر اریس (بئر فی حدیقة قرب

مسجد قباء بالمدينة) و من هذا عرفت جواز التختّم بالفضّه . . . و قد ورد فی النّهی عن لبس الحریر و الجلوس علیه جملة احادیث صحیحة منها حدیث عمر عندالشیخین ان النبی ص قال لا تلبسوا الجرار فانه من لبسه فی الدنیا لم یلبسه فی الاخرة و منها حدیث عبدالله بن عمر عند الشیخین و ابی داود النسائی و ابن ماجة انّ عمر رأی حلّة من استبرق تباع فاتی بها النبی فقال یا رسول الله اَتبیع هذه فتجمّل بها للعیدین و الوفود فقال رسول الله ص انّما هذه لباس من لا خلاق له لبث عمر ما شاء الله ان یلبث فارسل الیه ع بجبّة دیباج فأتی عمر النبی ص فقال یا رسول الله قلت انّما هذه لباس من لا خلاق له ثم ارسلت الیّ بهذه فقال ص انی لم ارسلها لتلبسها ولکن لتبعها و تصیب بها حاجتک و منها حدیث حذیفة عند البخاری قال نهانا النبّی ص ان نشرب فی آنیة الذّهب و الفضّة و ان تأکل فیها و عن لبس الحریر و الدیباج و ان نجلس علیه و وردت احادیث اُخری تدلّ علی جواز ذلک منها حدیث عقبة قال اهدی الی رسول الله ص فروّج حریر (قباء مفتوح من الخلف) فلبسه ثم صلّی فیه ثم انصرف فنزعه نزعاً عنیفاً شدیداً . . . کاذ کاره له ثم قال لا ینبغی هذا للمتّقین و منها حدیث المورین محزمة انّه قدّمت للنبی أَقْبِیَة فذهب هو وابوه للنبّی ص یسئل منها فخرج النبّی و علیه قبأعن دیباج مزرور فقال یا محزمة خبأنا لک هذا و جعل یریه محاسنه و قال ارض مخرمة رواهما الشیخان و منهما ما رواه انس انه ص لبس مُسْتَقَةً (فَرْوَة طویل الکمّین) من سندس (رفیع الحریر) اهداها ملک الروم ثم بعث بها الی جعفر فلبسها ثم جائه فقال انی لم اعطها لتلبسها قال فما اصنع قال ارسل بها الی اخیک النّجاشی رواه ابو داود ولبس الحیریر اکثر من عشرین صحابیا منهم انس و البرأبن عازب و من اجل هذا التّعارض فی الاولّه کان تحریم لبس الحریر موضع نظر فحکی القاضی عیاض عن جماعة اباحته منهم ابن عُلیّة ولکن جمهور الفقهاء علی التحریم ولا نعلم مخالفاً فی جواز لبس الحریر للّنساء الّا ابن الزبید و قد ابیح لبس الحریر للعذر کالحرب ونحوه یدّل علیها روایة انس عن النبی ص و ایضاً جاء ما یدلّ علی اباحة التّنظْر یزبه و التسجیف منه فی الثوب . کحدیث عمر ان النبی ص نهی عن لبس الحریر الا موضع اصبعین او ثلاثة او اربعة رواه مسلم و اصحاب السنن و نقول بعد هذا البیان الجامع انظر فی الادلة نظرة دقة و انصاف واستفت قلبک یفتک ولا علیک ان تستمع لرمی نفسک (کتاب الادب النبوی)